

EMERIK DANIJEL BOGDANIĆ
ZNAMENITI GEODETA I ASTRONOM

N brodu Gellért u Budimu (Mađarska) podignut je 23. lipnja 1972. godine memorijalni spomenik Emeriku Danijelu Bogdaniću, znamenitom geodetu i astronomu u povodu 170. godine njegove smrti.

Spomenik su podigli Društvo geodeta i kartografa N. R. Mađarske u zajednici s Institutom za astronomiju Mađarske Akademije znanosti upravo na mjestu, gdje se nekada nalazila astronomska opservatorija »Uranija«, koja je ujedno bila i triangulaciona točka I reda »Gellértheqyi«. Ova točka je ishodište koordinatnog sustava, u kojem je u prošlom stoljeću bila izvršena izmjera zemljišta velikih područja naše zemlje.

Podizanju memorijalnog spomenika prisustvovao je, na poziv Mađarske Akademije znanosti, predstavnik Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti Prof. Dr. Miroslav Karšulin.

Emerik Danijel Bogdanić prije-kom je Hrvat. Rodio se u Virovitici 5. studenog 1768. godine. Otac mu je bio oficir pa je u tom svojstvu, nešto nakon Emerikovog rođenja, bio premješten u jednu vojnu jedinicu stacioniranu na području Mađarske. Zbog toga je Emerik Danijel Bogdanić cijelo svoje školovanje završio u Mađarskoj. Kako je bio posebno nadaren đak, stupio je u svojoj 20-toj godini na Sveučilište. Upravo u to vrijeme na Sveučilištu u Pešti bio je osnovan »Institutum Geodeticum-Hydrotechnicum«, pa je on postao jedan od prvih studenata, a kasnije i diplomata ovog Instituta.

Nakon završenog studija Bogdanić ostaje na Sveučilištu. Predaje najprije u Pešti, a kasnije i u Nađvard-u. Godine 1785. radi na dopunjavanju tringulacione mreže u oblasti Temišvara. Od 1796. godine Bogdanić djeluje u centralnom Institutu za astronomiju u

Budimu. Nešto kasnije kao vrstan astronom i matematičar dobio je zadatak da na cijelom tadašnjem državnom području odredi više astronomskih to-

čaka. Njegove prve stanice na području Hrvatske bile su Rijeka, Trsat, Karlobag, Petrovaradin, a zatim na području Mađarske Segedin, Tokaj i mnoge druge. Ovaj je rad bio za njega veoma naporan, obavljao ga je u vrlo nepovoljnim vremenskim prilikama, pa kako to neke bilješke o njemu napominju, načelo mu je zdravlje i uslijed toga umire još relativno mlad 31. siječnja 1802. godine u Budimpešti.

Vrlo je vrijedno nastojanje Društva geodeta i kartografa N. R. Mađarske da se podizanjem memorijalnog spomenika oduži jednom od svojih istaknutih predstavnika geodetske struke u prošlosti. Objavljujući ovaj prikaz u našem listu veoma smo zahvalni kolegama Društva geodeta i kartografa N. R. Mađarske, koji su nam poslali ove informacije, i da smo tako saznali

da je još jedan naš čovjek djelovao u geodetskoj struci izvan svoje rodne zemlje i postigao tako zavidan znanstveni nivo.

Na spomeniku se na latinskom je ziku može pročitati da je Emerik Danijel Bogdanić rodom iz Hrvatske, da je matematske i astronomske nauke stekao u Mađarskoj. Na bijeloj ploči ispred spomenika u prevodu sa mađarskog jezika je napisano:

Na temelju njegovih znanstvenih istraživanja načinjena je prva cjelovita karta naše zemlje. U spomen njegova rada i za obilježavanje mjesta zvjezdarnice URANIA, Geodetsko i Kartografsko Društvo i Astronomski odjel Mađarske Akademije Znanosti postavlja ovu spomen ploču 1972. godine.

M. Tomić